

فرهنگ

سابقه تاریخی

یک قوم و ملت است

محمدباقر آقامیری، استاد برجسته هنر نگاگری و تذهیب بایبان این‌که نباید به عرصه فرهنگ و هنر تنها از منظر سرگرمی نگاه کرد، به جام‌جم گفت: فرهنگ سابقه تاریخی یک قوم و ملت است که از گذشتگان به ما رسیده است و در کنار فرهنگ، هنرهای برآمده از همین فرهنگ وجود دارد. هر آنچه به کمال رسیده باشد و ارزش‌های والای آزادی، خلاقیت و معنویت داشته باشد، هنر محسوب می‌شود. چنین عرصه مهمی قطعاً مدیریت و راهبری

می‌تواند، مبلغ این اصول با شیوه‌های خلاقانه باشد. در نهایت هم باید در شاخه‌های فرهنگی و هنری، دستی بر آتش داشته باشد و بتوان به چنین وزیری برای تحقق مطالبات هنرمندان اعتماد کرد.

حکمرانی فرهنگی و نگاه چندبعدی

حجت الاسلام‌حسنعلی اخلاقی‌امیری، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس با اشاره به اهمیت فرهنگ در رشد تمدنی کشور می‌گوید: واقعیت این است که انقلاب ما اگرچه در عرصه‌های مختلفی در سال ۵۷ تحول ایجاد کرد اما به‌درستی باید این انقلاب را انقلاب فرهنگی نامید که باعث ایجاد تغییری عظیم در عرصه فرهنگی کشور شد و واقعیت این است که فرهنگ، محور همه تحولات در کشور است. این که ما در چند سال گذشته اقتصاد را اولویت قرار داده‌ایم به دلیل شرایط خاص کشور بوده است و همچنان که رهبر معظم هم در مراسم

تفغیذ حکم رئیس‌جمهور فرمودند،

توجه به فرهنگ تحول محور

پایش تحولات فرهنگی جامعه

وقایع نگاری با حکمرانی فرهنگی

رصد مداوم نبض فرهنگی جامعه

توجه به سبک زندگی

اجتناب از برنامه‌های نمایشی و بی‌بازده

توجه به سلامت فکری و روحی جامعه

استفاده از فضای مجازی

دیدگاه

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جراحی اساسی می‌خواهد

پیروز ارجمند، موسیقیدان و رئیس سابق مرکز موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در پاسخ به این سؤال که چه نیازمندی‌هایی در راهبری و حکمرانی فرهنگی کشور در دولت جدید باید مورد تأکید باشد، به جام‌جم توضیح داد: به نظرم ابتدا باید نام وزارتخانه به وزارت فرهنگ و هنر تغییر پیدا کند؛ چراکه وزارتخانه‌ها قرار نیست مردم را ارشاد کنند. این در تناقض با جامعه فرهنگی ایران است. وی افزود: برای حکمرانی فرهنگی، نیازمند جراحی در دستگاه‌های حاکمیتی هستیم و مدیران همیشگی و کنونی نمی‌توانند در جراحی اساسی دستگاه‌های فرهنگی کمک‌ی کنند. مثلاً تحول در حکمرانی برای وزارتخانه‌ای مثل ارشاد بسیار ضرورت دارد. این موسیقیدان با بیان این‌که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به روز نیست، گفت: هم‌اکنون وضعیت به صورتی شده که بود و نبود این وزارتخانه در فرهنگ و هنر کشور تاثیری ندارد. فقط با یک جراحی می‌توان به تغییرات محسوس رسید و فقط وزیر، معاونان و مدیرکل‌هایی قدرتمندی که دیدگاهی یکپارچه و تحول خواه داشته باشند، می‌توانند اهداف را محقق کنند. ارجمند در ادامه با بیان این‌که در برخی دوره‌ها وزرا فقط وزارت فرهنگ را مدیریت کرده‌اند، عنوان کرد: ما به رهبری وزارتخانه نیاز داریم، کسی‌که واقعا تغییر ایجاد کند و مانیفست و رویکرد داشته باشد. ریل‌های قبلی جوابگوی نیازهای امروز کشور ما نیست.

دقیقی می‌خواهد و باید با دیدگاهی وسیع به آن نگاه کرد. وی ادامه داد: جامعه‌ای که هنر و فرهنگ در آن درست راهبری شود و جایگاه مشخصی در حاکمیت داشته باشد از عصیت، خشونت و ناآرامی دور می‌شود. هنر، خلاقیت به بار می‌آورد و خلاقیت نشاط‌آور است، به همین دلیل هنر و فرهنگ در هر جامعه‌ای ضرورت دارد و هر عرصه‌ای، از تجارت و اقتصاد تا سلامت جسمانی و روانی را هنر تنیده شده است. وقتی از اهمیت حکمرانی فرهنگی

دغدغه‌های فرهنگی دارند اما اولویت را در چند سال اخیر به مباحث اقتصادی داده‌اند و این باعث نمی‌شود که دولت‌ها از مقوله فرهنگ که زیرساخت رشد تمدنی یک ملت است، غافل شوند. وی با اشاره به این‌که دولت چهاردهم در آستانه معرفی کابینه جدید است، اضافه می‌کند: در حوزه فرهنگ هم باید به محوریت فرهنگ در همه عرصه‌ها توجه داشته باشد. ما امروز اگر در عرصه اقتصادی هم مشکلاتی داریم، عمده این مشکلات به این باز نمی‌گردد که کشور ما ثروت ندارد بلکه به مسأله فرهنگ استفاده از این ثروت برمی‌گردد کما این‌که مباحثی مانند بهره‌وری در حوزه اقتصاد، عدالت محوری در تخصیص منابع و بسیاری مسائل دیگر، در حقیقت مباحث فرهنگی است. عضو کمیسیون فرهنگی مجلس دوازدهم در ادامه می‌گوید: ما در این زمان به مدیری نیاز داریم که علاوه‌بر تخصص، کارآمدی، ایمان و انقلابی‌بودن، باید سنگ‌صبور هنرمندان باشد. به هر حال ما در گام دوم انقلاب باید رکن مهمی چون هنرمندان را برای اعتمادسازی بیشتر به‌نظام، پای کار بیاوریم چراکه هنر ابزاری بسیار قوی است که در اختیار نظام جمهوری اسلامی است اما به نظر می‌رسد به‌خاطر نحوه تعامل و برخورد با هنرمندان فاصله‌هایی ایجاد شده است.

وی با اشاره به این‌که در دولت چهاردهم انتظار این است وزیری که برای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی معرفی می‌شود، وفاق ملی را در عرصه‌های مختلف فرهنگ و هنر ایجاد کند، می‌افزاید: وزیر این وزارتخانه باید با صبوری و حوصله در این زمینه وارد شود و خودش هم یک نیروی فرهنگی باشد. الحمدلله کشور ما در این زمینه عناصر و نیروهای خوبی دارد و به‌همین دلیل انتظار داریم طبق آنچه ریاست محترم‌جمهور درخصوص ایجاد وفاق ملی وعده دادند، وزیر کارآمدی را به مجلس معرفی کنند.

حاکمیت برای الگوسازی سبک زندگی

بیژن نوبیوه، نماینده مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون فرهنگی مجلس هم درباره انتخاب وزیر ارشاد آینده از منظر حکمرانی فرهنگی به جام‌جم گفت: ویژگی‌های وزیر ارشاد همان چیزی است که مقام‌معظم رهبری فرمودند و نیاز اساسی جامعه نیز هست. بحث فرهنگ در جامعه همان‌طور که رهبری فرمودند به منزله اکسیرن برای زندگی است؛ یعنی همه چیز ما در گرو فرهنگ است حتی اقتصاد و معیشت. اگر فرهنگ بالغ‌ای نداشته باشیم قطعاً دچار مشکل می‌شویم، چه در الگوی مصرف و چه در سبک زندگی و فرهنگ می‌تواند، مقوم زندگی سالم باشد. وی افزود: به‌نظر من فرهنگ در کشور ما مهم‌ترین جایگاه را دارد و افرادی که می‌خواهند در این زمینه فعالیت کنند و خدمتگزار باشند، خودشان باید دارای یک فرهنگ بالغه باشند و در عرصه تربیت و سبک زندگی باید اعتقاد راسخ به اسلام و انقلاب اسلامی داشته باشند و این مسأله بسیار مهمی است، چراکه گاهی اوقات شاهد بودیم بعضی از افراد به‌عنوان خادم فرهنگ یا به عرصه وزارت گذاشته‌اند که خودشان چندان اقدامات انقلابی و اسلامی‌ای نداشتند و در زمینه‌های مختلف هنری و فرهنگی اقدامات خوب و شایسته‌ای نداشته‌اند تا این‌که بخواهند به فرهنگ کشور خدمت کنند. این عضو کمیسیون فرهنگی مجلس، درباره معیارهای دولت آینده از منظر حکمرانی فرهنگی افزود: فرهنگ جز تربیت جامعه و جز خدمت به ایجاد فضای تربیتی در زمینه‌های گوناگون چیزی نیست؛ چون برای فرهنگ

و حضور وزیری آگاه نسبت به این مهم صحبت می‌کنیم در واقع در حال تأکید بر سلامت جامعه هستیم. آقامیری ضمن تأکید به تحولات جهان و تهاجم فرهنگی برخی نیروهای سلطه‌گر اظهار کرد: به ندرت نیروی نظامی در جهان کنونی به کشوری حمله می‌کند و هر تهاجمی که صورت می‌گیرد هجوم فرهنگی است. اگر حکمرانی و مدیریت دقیقی وجود نداشته باشد، امکان استحاله فرهنگی و زردودن اصالت فرهنگی و تمدنی وجود دارد.

نمی‌توان فقط یک معنای اختصاری تعیین کرد و همه‌نوع سبک زندگی و مقولاتی که به اعتلای این نوع تفکر کمک می‌کند مانند هنر و ادبیات می‌تواند مقوم فرهنگ باشد. یعنی کسی که نویسندگان و شاعران کشور و هنرمندان را نشناسد و به سبک زندگی اسلامی اعتقاد نداشته باشد قطعاً این ویژگی‌ها را نخواهد داشت و تجربه نشان داده مثلاً فرد می‌انسانی را که تجربه هنری داشته و مسائل را کشف می‌کند قطعاً می‌تواند موفقیت بیشتری کسب کند.

ایده‌های نو برای حکمرانی فرهنگی

علی‌اکبر اشعری، مشاور اسبق رئیس‌جمهور و رئیس پیشین سازمان کتابخانه معتقد است که برای رسیدن به حکمرانی مطلوب در حوزه فرهنگی نیاز است، نگاه و رویکرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تغییر یابد. او در تشریح این رویکرد به جام‌جم گفت: تصور من این است، کسی که وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌شود باید توجه داشته باشد

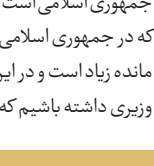
که وزیر فرهنگ است و نه وزیر تولیدات فرهنگی. فرق این دو این است که وزیر تولیدات فرهنگی وقتی می‌خواهد درباره عملکرد خود گزارش دهد درباره تعداد کتاب‌های منتشرشده، فیلم‌های تولیدشده، کنسرت‌های اجراشده و از این قبیل صحبت می‌کند و درباره این‌گونه فعالیت‌ها در حوزه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آمار می‌دهد. اما اگر خود را وزیر فرهنگ بداند، باید پیرامون این مباحث صحبت کند؛ با رصد و بررسی جاش‌های فرهنگی جامعه‌ای و دوره‌ای که من وزیر بوده‌ام، اخلاق عمومی چقدر پیشرفت کرده، اعتیاد چقدر کم شده، توجه به منافع ملی چقدر بیشتر شده است و... به اعتقاد وی، برای رسیدن به این نگاه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی باید همه سازوکارها و بخش‌های داخل وزارتخانه را عم از سینما، کتاب، مطبوعات و... به‌گونه‌ای فعال کند که برای رسیدن به این مقاصد کمک کنند. طبیعتاً وقتی رویکرد این‌گونه باشد همه بخش‌ها را برای ایفای نقش در فرهنگ عمومی رفع این گرفتاری‌ها و جالش‌ها فعال می‌کند. مشاور اسبق فرهنگی رئیس‌جمهور در دولت نهم معتقد است: برای رسیدن به این نگاه، نیاز به ابزار فرهنگی داریم که نبض فرهنگی جامعه را به مسئولان نشان دهد تا مشخص شود چه مقدار از فعالیت‌هایی که ما داریم انجام می‌دهیم، اثر مثبت گذاشته یا اثری نگذاشته یا خدای نکرده اثر منفی گذاشته است.

اشعری در این باره می‌گوید: این امر نیازمند طراحی سامانه مخصوصی است. من تقریباً با همه وزرای اخیر فرهنگ و ارشاد اسلامی جلساتی گذاشته‌ام و در این زمینه پیشنهاد داده‌ام که متأسفانه هنوز فعال نشده است. ما به سامانه‌ای هوشمند نیاز داریم که در لحظه بتواند وضعیت فرهنگی جامعه را بنمایاند و البته این امر شدنی هم است. نباید این‌گونه باشد که در زمانی مانند ۲۲ بهمن که جمعیت مردمی را می‌بینیم، خوشحال شویم که مشکلی نیست ولی وقتی اتفاقی در مکانی دیگر می‌افتد نگران باشیم که وضع جامعه خراب است.

وی با بیان این‌که همه اطلاعات ما یا براساس مشاهدات مان است یا براساس نظرسنجی‌هایی است که مشخص نیست چقدر اعتبار داشته باشند، چرا که برخی از این نظرسنجی‌ها ملی است و برخی منطقه‌ای و دقت آنها هم گاه روشن نیست، می‌گوید: این داده‌ها،

تاریخچه مستمری ندارند که بتوانیم آنها را با هم مقایسه بکنیم، ضمن این‌که، این پایش نمی‌تواند دوره‌های کمتر از شش ماه زودتر داشته باشد و در این فاصله ما خبری از اوضاع نداریم.

برنامه‌ریزی ارتباط مدیران و هنرمندان

محمدحسین نیرومند، هنرمند عرصه تجسمی و از فعالان عرصه مدیریت فرهنگی، درباره توجه دولت جدید به موضوع حاکمیت فرهنگی به جام‌جم گفت: حوزه فرهنگ، حوزه‌ای فرابخشی است. نیرومند با بیان انتظارش از وزیر ارشاد جدید، افزود: انتظار دارم کسی که

مقام وزارت را می‌پذیرد، به این نکته توجه کند که وزیر فرهنگ جمهوری اسلامی است؛ یعنی گاهی اوقات مسئولان فراموش می‌کنند که در جمهوری اسلامی کار می‌کنیم. نیرومند یادآوری کرد: کار زمین

مانده زیادت است و در این شرایط که کشور نیاز به کار مداوم دارد، باید وزیری داشته باشیم که اهل عمل و پرتلاش باشد و کمک‌کند کمی و

فرهنگ

CULTURE

یکشنبه ۱۴ مرداد ۱۴۰۳ ■ شماره ۶۸۲۶

کاستی زیرساخت‌های فرهنگی در کشورمان برطرف شود. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی باید از همه ظرفیت‌های موجود هنرمندان کشور و صاحب‌نظران حوزه فرهنگ برای پیشبرد اهداف و تحقق سیاست‌های کلان در حوزه فرهنگ استفاده کند. نیرومند با اشاره به لزوم برنامه‌ریزی در سطح فرهنگی خاطرنشان کرد: برای ارتباط بخش‌های مدیریتی و هنرمندان نیاز به برنامه‌ریزی داریم و فقدان این موضوع همواره از آفت‌های نظام فرهنگی بوده است. او ادامه داد: مایک‌سری سیاست‌گذاران، مدیران اجرایی حوزه فرهنگ و هنرمندانی داریم که حوزه فرهنگ به کمک آنها اجرایی‌شود؛ منظورم این است که فرهنگ به کمک اهل فرهنگ باید مدیریت شود. وقتی میان مدیریت فرهنگی و هنرمند فاصله باشد، هنرمندان و مدیران در حرکت کردن وحدت ندارند. بنابراین مدیر باید این درک را داشته باشد که فرهنگ با کالای فرهنگی مدیریت می‌شود و کالای فرهنگی را هنرمندان و اهل فرهنگ می‌سازند. مسئولان و مدیران فرهنگی باید خودشان را به اهل فرهنگ نزدیک کنند تا اتفاقات بهتری در این زمینه بیفتد. نیرومند در پاسخ به این پرسش که وزیر ارشاد دولت جدید باید چه مؤلفه‌ها و ویژگی‌هایی داشته باشد، گفت: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی باید حوزه فرهنگ را بشناسد و در زندگی‌اش زیست فرهنگی و هنری داشته باشد و مبانی فرهنگی و هنری را درک کند.

تداوم تجربیات خوب فرهنگی

هوشنگ توکلی، بازیگر و کارگردان که سابقه فراوانی در مدیریت حوزه فرهنگی دارد درباره توجه به موضوع حاکمیت فرهنگی در کشور به جام‌جم گفت: امیدوارم نگاه‌های مدیریتی، گروهی و حزبی در عرصه حاکمیت فرهنگی حاکم‌مجریان، زیر وقتی مجریان سیاست‌های فرهنگی خارج از بازی‌های حزبی کار کنند، موفق‌تر هستند و فکر می‌کنم تغییرات بسیار مهمی در آینده رقم خواهند زد. او در رابطه با این‌که وزیر فرهنگ و ارشاد دولت جدید باید چه ویژگی‌ها و مؤلفه‌هایی داشته باشد، گفت: ما تجربه وزای جوان و باتجربه با ایده‌های نو و خلاق را در این وزارتخانه داریم اما شاهد بودیم که سرعت زیرمجموعه مدیریتی آنها مانند مشاوران و مدیران کل با ایده‌های وزیر هماهنگ نبود. به‌طور طبیعی، بسیاری از کارهای خوب نیمه‌کاره باقی مانده و در بخش‌هایی هم کارها انجام شده است؛ یعنی کلنگ این کارها زده شده و باید حتماً به ثمر برسد. این بازیگر و کارگردان پیشکسوت با تأکید بر این‌که وزیر باید از وضع موجود مطلع باشد، ادامه داد: معمولاً وقتی تغییر خوبی اتفاق نیفتد، مدیران جدید ثمره تلاش‌های مدیران قبلی را از بین ببرند و چرخ را از نو اختراع کردند. با تجربه بیش از ۴۰ ساله که در این عرصه حضور داشتم و مدیران مختلف را از سرگرداندم، به‌نظرم انتخاب گزینه برای این بخش سخت است.

حکمرانی فرهنگی با اندیشه جهانی

علیرضا قزو،ه، شاعر و مدیر دفتر شعر و موسیقی سازمان صداوسیما نیز معتقد است که شعر و ادب، هنر اول ایرانیان است و باید در حکمرانی فرهنگی دولت‌ها در اولویت قرار بگیرد. قزو در مورد معیارهایی که در حکمرانی فرهنگی باید به آن توجه شود به جام‌جم گفت: دنیا ما را با شعر و عرفان یاد می‌کند و می‌شناسد. چهره‌هایی مانند عمر خیام، حافظ، سعدی، فردوسی، و... از ادیبان و شعرای بزرگ ما هستند و اشراف داشتن وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بر این مقولات و اهمیت آنها شاخص مهمی است. وی تصریح کرد: شعر آن قدر ارزش بالایی دارد که حتی رهبر معظم انقلاب نیز معتقدند هر نوع هزینه‌ای در این عرصه هدر نمی‌رود؛ بنابراین چنین عرصه‌ای باید در حکمرانی فرهنگی کشور یک اصل باشد. در سایر هنرها که وزیر باید بر آنها نیز تسلط داشته باشد، اولویت‌ها و شاخص‌هایی وجود دارد، اما بودجه‌ای که این عرصه‌ها لازم دارند با بودجه‌ای که عنصر هنری و فرهنگی مانند شعر می‌خواهد متفاوت است و ما در زمینه شعر در جهان و ترجمه شعر کم کار کرده‌ایم. این شاعر یادآوری کرد: حکمرانی فرهنگی ما باید جهانی بیندیشد و جهانی عمل کند. امامین انقلاب اسلامی هم در اشعاری دارند و همان‌طور که انقلاب اسلامی ما انقلابی فرهنگی بود، حکمرانی فرهنگی ما نیز باید شاخص‌های متمایز خود را پیدا کند و کسی که به‌عنوان وزیر انتخاب می‌شود بر این شاخص‌ها حاطه داشته باشد.

قاب

لزوم شناخت وزیر از هنر و هنرمندان

حسام‌الدین سراج، خواننده هم‌درباره ویژگی‌هایی‌که وزیر ارشاد آینده باید داشته باشد، به جام‌جم گفت: شناخت از هنر، هنرمندان و اطلاعات هنری بالا از جمله معیارهایی است که وزیر ارشاد باید داشته باشد. او در رابطه با این‌که از منظر حکمرانی فرهنگی چه معیارهایی باید مدنظر دولت آینده باشد، عنوان کرد: به نظرم هنر فراتر از سیاست است و واژه حکمرانی فرهنگی معنی خاصی در شرایط کنونی ندارد. از همین رو نیاز است تا این مسائل ابتدا تبیین شود. او درباره فردی که از نظرش برای تصدی وزارت ارشاد خوب است، بیان کرد: فردی که شناخت خوبی از هنر داشته و سابقه‌اش در سیستم اداری قابل بررسی باشد به نظرم انتخاب خوبی برای تصدی این پست است.

قاب

